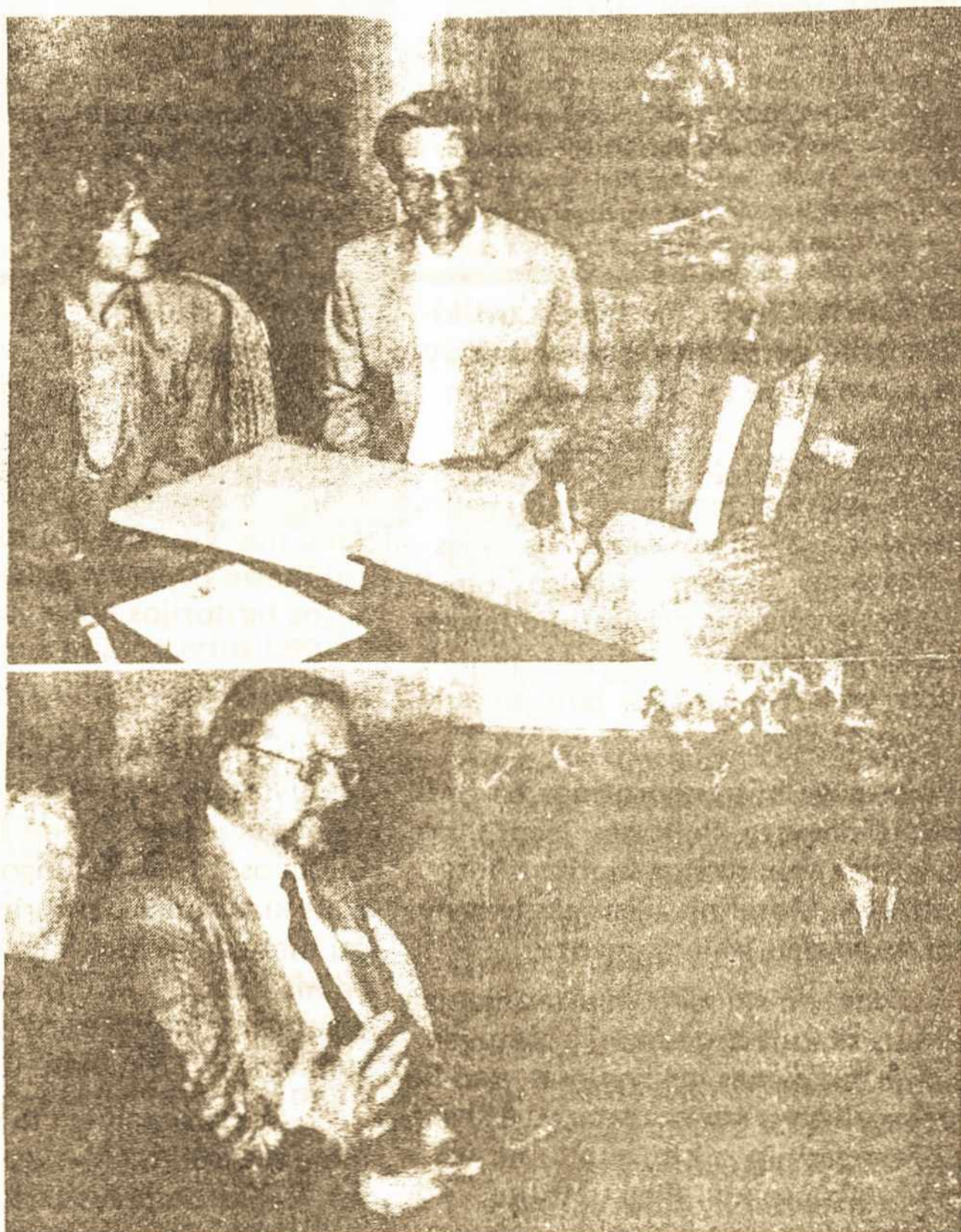

Kova dar tik prasideda

Prabego jau septyni kieta darbo, planavimo, užtarėjų ieškojimo, ginčų ir netikrumo mėnesiai. Kovo 11-toji tauta nušvietė nauja laisvės šviesa, sujungė džiaugsmingas minias spaudė ašaras ir piešė nepriklausomo gyvenimo vizijas. Blokadinė priespauda ir suirutė pačioje Sovietų Sąjungoje tamsiais debesimis ėmė slėpti prašvitusią Lietuvos padangę. Problemų ir spėliojimų krūvis užgulė tautą ir jos vadovybę.

BET iš apkasų jau pakilta — nebėra kelio atgal. Be-reikia apdairumo, strategijos ir drąsos. Tiesa, buvo žinota, kad su kliūtimis teks susidurti. Niekas betgi nežinojo, nė nenujautė, kokia eile įvykiai judės. O dabar reikia juos sutikti, o'ientuotis ir spręsti. Atsiranda klausimas — kaip? Iškyla nuomonių skirtumai, taktikų variantai. Su tuo visu drauge ir nemaloni patirtis — įvairių reikmenų trūkumas, tuštėjančios parduotuvių lentynos. Visą laiką buvusi ribota medžiaginė gerovė ima trauktis į sunkiai beįsivaizduojamą ratą. Netikrumas — ką gausi ir ką prarasi, ką reikės atiduoti, kad galėtum kaip nors dar paviršiuje laikytis, — prašyte prašosi kokios nors išeities. Akys krypsta į vadovybę — kur gi yra Mozė, kuris galėtų tautą išvesti į pažadėtąją žemę? O eiti reikia. Sustojus dykumų kaitra užmuštų naujagimių, ir mes liktume be jokios ateities. Kai kurie tautiečiai stropiai ima dairytis po pasaulį, kur teka "pieno upės", kur "laimingieji" tremtiniai, kadaise savanoriškai pasukę į vakarus, įsijungė į ramų ir sotų gyvenimą. Spaudos apžvalgininkas Lietuvoje taikliai ironizuoja paradoksą: kažkada buvo skelbiama, kad išeiviai į laisvą tėvynę keliais pareitę, šiandien iš jos visi išeitę, jei kas leistų. Ryškėja platesnės apimties sankirtis — nugalės medžiaginės gerovės vilionės ar kantrybė išlaukti ir visa susikurti gimtojoje žemėje? Kokie virpėjimai bejudintų užsibrėžtų siekių liniją, nepriklausomybės įgyvendinimas ir Lietuvos ateitis negali būti gretinama su šiuokartinėmis medžiaginės gerovės problemom lengvam pasirinkimui.

IŠEIVIJA seka, rūpinasi, komentuoja. Pergyvena kiekvieną Lietuvos vadovybės žingsnį, bando ieškoti matomų nesutarimų priežasčių. Reikia pripažinti, kad visa tai kiek išblaško, atitraukia nuo planų, sukelia abejonių ir aplamai atsiliepia į pakilusią nuotaiką. Bet išeivija juk, kaip ir tautos kamienas, jau yra iš apkasų pakilusi. Žengti atgal reikėtų absurdą, nes dėl Lietuvos nepriklausomybės atstatymo veikta penkiasdešimt metų, prisiiekta, pasizadėta. Visas lietuviškasis gyvenimas buvo surikiuotas kovai už lietuviškumą ir nepriklausomybės atstatymą. Po Kovo 11-tosios tikroviškiausia ištarmė yra: kova dar tik prasideda. Klausimas telieka — kaip persiorganizuoti, kaip mobilizuotis, kaip stiprinti pajėgumą, kada ir ką atakuoti kad išeivijos fronto užnugaris efektingiau pagelbėtų pirmose linijose kovojantiems Lietuvos vadovams. Pergyvename prezidento Busho laikyseną ir jo "draugystę" su Gorbačiovu. Vakarų sostinių derinimasis prie didžiųjų galybių politikavimo, rodos, ima ir stato nebeperžengiamas užtvartas, pro kurias būtina pralįsti. Keliai kartais pasidaro labai nebeaiškūs, sunkūs, nebepatikimi. Bet tai nereikia, kad nebereikėtų ieškoti užuolankų, kitų perėjimų. Pirmieji bandymai gali pasirodyti ir nesėkmingi. Tačiau "lašas po lašo ir akmenį pratašo". Reikia patvarumo ir nuolatinės, gal geriau koordinuotos veiklos. Darbais pasidalinę mūsų politiniai veiksniai, jei patys vieni ko

Europos lietuviškų studijų savaitėje 1990 m. rugpiučio 5-12 d.d. Šveicarijoje dalyvavęs Lietuvos aukščiausiosios tarybos pirm. VYTAUTAS LANDSBERGIS pasirašo Šveicarų-lietuvių draugijos svečių knygoje (dešinėje). Iš kairės: Lietuvos pilietė Silvija Ghiofa, gyv. Ženevoje, draugijos pirm. Aime Cantin, viena iš minėtos studijų savaitės organizatorių Irena Kastli, Žemiau — Lietuvos aukščiausiosios tarybos pirm. Vytautas Landsbergis su buvusiu Šveicarijos prezidentu Rudolfu Friedrichu. Nuotr. F. Vaskiutės

ir nebeįstengtų, turėtų organizuoti platesnius kadrus paramai ir pagalbai kovoje už nepriklausomybę Baltiečių ir kitų pavergtų tautų santalka turėtų nebepasitenkinti vien tik demonstracijomis. Okupacija — tarptautinio pobūdžio nusikaltimas. Išeivijai tąja mintimi veikti yra laisvos rankos. Č.S.

Dabarties įvykiai Lietuvoje

POKALBIS SU VLIKo PIRMININKU

"Gimtas kraštas" rugsėjo 19 d. laidoje išspausdino Vytauto Katiliaus pokalbį su Lietuvoje besilankančiu VLIKo pirm. dr. K. Bobeliu. Pirmiausia pažymima, kad VLIKas yra didžiausia ir finansiškai stipriausia lietuvių politinė organizacija išeivijoje. Ją sudaro 13 politinių partijų ir dvi teritorinės organizacijos.

Pats pirmininkas pripažino, kad vakarai darė daug politinių klaidų. Ragino okupuotus kraštus ginti savo tautinius interesus, patys neturėdami realių galimybių padėti. Lietuvos laisvės kovai ginti krašto ne "Amerikos balso" raginamas. M.Mažvydo biblioteka

SEMANARIO MŪSŲ LIETUVA

"NOSSA LITUANIA"

Metinė prenumerata Brazilijoje: Cr\$. 1.000,00
Prenumerata paprastu paštu į užsienį: 35 Dol.
Prenumerata oro paštu Šiaurės Amerikoje: 60 Dol.
GARBĖS PRENUMERATORIUS Cr\$. 3.000,00

Užuojautos, Sveikinimai ir Skelbimai (Anúncios) mokami už skilties (Coluna) centimetra: Cr\$. 50,00
Straipsnius ir Korespondenciją Redakcija talso bei tvarko savo nuostatais.
Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia Redakcijos bei leidėjų nuomonę.

Čekius, Perlaidas ir administracinius laiškus rašyti PR ANCESCO GAVĖNAS ar PETRAS RUKŠYS var

Rua Juventus, 28 Parque da Moóca - CEP 03124
São Paulo - Brasil

Diretor Responsável: VYTAUTAS BACEVIČIUS

Administrador: PETRAS RUKŠYS

Redige Equipe Editorial - Fone: 273-0338

Atskiro numerio kaina Cr\$. 20,00

Į P. Ameriką oro paštu: 45 Dol.

Į tolimus kraštus 75 Dol.

Vieno Numerio GARBĖS LEIDĖJAS Cr\$. 2.000,00

bet verčiamas prigimtinio laisvės troškimo. Tai buvo patriotinis ir moralinis žygis, be kurio vargu ar būtų sulaukta ir kovo 11-sios.

okupuotus kraštus ginti savo tautinius interesus, patys neturėdami realių galimybių padėti. Lietuvos jaunimas išėjęs ginti krašto ne "Amerikos balso" raginamas, bet verčiamas prigimtinio laisvės troškimo. Tai buvo patriotinis ir moralinis žygis, be kurio vargu ar būtų sulaukta ir kovo 11-sios.

Šiuo metu būtų neprotinga kaltinti Ameriką išdavyste. Politinės jėgos ieško kompromisų, bijodamos sugriauti interesų balansą. Moralinis teisumas esąs ne visuomet svariausias argumentas.

Tarpusavio vaidai ir nesutarimai jau dabar turi skaudžių pasekmių Lietuvai. Pasaulyje jaučiamas nusivylimas, kad lietuviai negali tarp savęs susitarti. Akivaizdoje ekonominių ir kitų sunkumų tos vienybės labai reikia. Ilgai užtrukusi komunistinė okupacija įskiepijo žmonėms baimę ir nepasitikėjimą vienas kitu. Vakariečiai irgi karštai diskutuoja, bet dažniausiai ieškodami būdų išspręsti problemas.

VLIKo pirmininkas paklaustas, kodėl politinei jėgai Lietuvoje labiausiai simpatizuoja, atsakė: "Simpatizuoju visoms Lietuvos politinėms jėgoms, kurios siekia nepriklausomos demokratinės Lietuvos valstybės atkūrimo".

ATSISAKYS VISIEMS LAIKAMS

"Argimimo" 35 nr. rašoma apie Lietuvos respublikos ir Rusijos federacijos pasitarimus. Juose akademikas E. Vilkas pasiūlė formulę, pagal kurią Lietuvoje ir Rusijoje esantys turtai priklauso toms valstybėms. Rusijos delegacija su šiuo pasiūlymu nesutiko, nurodydama pvz. geležinkeliai ir kariniai įrenginiai nepriklauso Lietuvai. Po ilgų diskusijų pasiektas susitarimas, kad j būsimą su-

tartį būtų įrašytas 1920 metų sutarties pirmasis straipsnis: "Rusija be atodairių pripažįsta Lietuvos valstybės savarakiškumą ir nepriklausomybę su visomis iš tokio pripažinimo einančiomis sėkmėmis ir gera valia visiems amžiams atsako nuo visų Rusijos suvereniteto teisių, kurių ji yra turėjusi lietuvių tautos ir jos teritorijos atžvilgiu".

ŪKINIAI PASITARIMAI

LIC pranešimu, Egilijus Bičkauskas, Lietuvos atstovas Maskvoje, pokalbyje "Amerikos balse" pareiškęs, kad tarp Lietuvos ir Sov. Sąjungos vyksta ūkiniais klausimais pasitarimai. Jie liečia šių metų paskutinį ketvirtį. Susitarimas apims mėsos ir kitų prekių tiekimą Sov. Sąjungai, o pastarosios pašarų, lengvų sunkvežimių ir metalo dalių pristatymą.

Sovietų Sąjungoje vyksta ekonominė suirutė, tai Maskva siekia garantijos, kad iš Lietuvos būtų pristatytos prekės. To paties siekia ir Lietuva. Paskutiniu laiku, negaudama pašarų iš Sov. Sąjungos, Lietuva nutraukė mėsos tiekimą.

Nors dabartiniai pasitarimai vyksta tik ekonomiais klausimais, bet jie turi, pasak Bičkausko ir politinės reikšmės. Iš principo Maskva neprotuoja, kad susitarimas būtų pasirašytas vieno statuso dalyvių. Tai galima įžiūrėti de facto Lietuvos nepriklausomybės pripažinimą, samprotuoja E. Bičkauskas. Nuo kovo 11 d. Lietuva laikėsi nuostato, kad ji su Maskva tarsis tik kaip suvereni valstybė.

PABALTIJYS NEUŽMIRŠTAS

Taip pat LIC pranešimu, JAV valstybės departamento pareigūnai tikisi, kad greitai prasidės Estijos, Latvijos ir Lietuvos atstovų aukšto rango pasitarimai su JAV valdžia. Tai būsimi išblaškyta baimė, kad JAV ir Vakarai nesido-

mi Baltijos valstybėmis. Pasak vieno pareigūno, JAV kaip tik labai nori atitaisyti šią klaidingą nuomonę. Pabaltijo užsienio reikalų ministrai spalio mėnesį lankysis Vašingtone.

Baltijos valstybių vadovai byra susirūpinę, kad derybose dėl Vokietijos suvienijimo galėjo nukentėti Pabaltijo reikalai. Taip pat bijo, kad Persijos įlankos krizė gali nukreipti vakariečių dėmesį nuo Baltijos kraštų. JAV valdžios pareigūnas pareiškęs, kad yra klaida galvoti, jog sąjungininkų pasitarimai dėl Vokietijos suvienijimo reiškia Antrojo pasaulinio karo galutinį pasekmių likvidavimą. Susitarimas liets tik Vokietiją. Baltijos kraštų statuso nelietė. JAV valstybių nusistatymas Baltijos kraštų atžvilgiu nepasikeitė. JAV atmeta kritiką, kad jos nusisuko nuo Pabaltijo, kad galėtų gauti Sovietų Sąjungos paramą Persijos įlankoje. Pasak žymaus žurnalisto, vienas aukštas valstybės departamento pareigūnas pareiškęs, kad JAV užmegs diplomacinius ryšius su Baltijos valstybėmis. Atskirai ši žinia nepatvirtinta.

VIENTELIS SPRENDIMAS

Islandijos užsienio reikalų ministeris Jon Hannibalsson, kaip praneša LIC, savo kalboje Jungtinėse Tautose pareiškęs, kad nepriklausomybė yra vienintelis problemos sprendimas tarp Sov. Sąjungos ir Esrijos, Latvijos bei Lietuvos. Jis pažymėjo, kad šios respublikos yra nepriklausomos valstybės, pripažintos tarptautinės bendruomenės. Karinė okupacija ir aneksija negali pakeisti šio fakto. Islandija sveikintų Baltijos valstybių dalyvavimą stebėtojo teisėmis Europos saugumo ir kooperavimo konferencijoje.

Danijos užsienio reikalų ministeris U. Ellemann-Jensen, taip pat kalbėdamas Jungtinėse Tautose, išreiškė viltį, kad neužilgo Estija, Latvija ir Lietuva galės pilnai dalyvauti tarptautiniame kooperavime. Ministeris taipogi pažymėjo, kad Danija supranta jog "sunkios problemos" turės būti sprendžiamos derybose su Maskva. J. A.

BENZINO KAINA

Vilniaus naftos produktų įmonė pranešė, kad nuo liepos 26 dienos Vilniaus degalinėse (degalų parduotuvėse) pradėta pardavinėti benzinas visiems mašinų savininkams. Benzino komercinė kaina - 80 kapeikų už litrą.

o Kas bėga nuo lietuviškos spaudos, bėga nuo savo tautos

CIRURGIOS DENTISTAS

Dr. Jonas Niciporciukas

Dr. Paulo R. Niciporciukas

Rua Cap. Pacheco Chaves, 1206 - 10 and.

V. Prudente - Fone: 273-6696

FÁBRICA DE GUARDA - CHUVAS

Guarda Chuvás de todos os tipos, para homens, senhoras e crianças.

Mini-sombrinhas, tipo Italiano e Alemão.

Vicente Vitor Banys Ltda.

Rua Coelho Barradas, 104 V. Prudente Fone: 274-0677

Res.: 274-1886

Algis Petrusis

ALFONSAS SVARINSKAS, LIETUVIŠKOS ŽEMĖS SKONIS

Prieš dvejus metus A. Svarinskas paliko Lietuvą ir išvyko į užsienį. Sugrižo. Nors daugelis, turėję tokį išlaikymą, sugrįžę nebūtų. Sugrižo dirbti, bet jau per kelias dienas suprato, kad vėl teks kovoti.

Beveik 22 savo gyvenimo metus šis žmogus praleido lageriuose ir kalėjimuose. Bet šį kartą kalbėjomės ne apie tai.

Kiekvienas lietuvis turėjo savo gimtinės idealą. Šiandien aš dažnai girdžiu žodžius: atrodytų, jau laisvesni, net buvom, beveik savarankiški, aidi lietuviškos dainos, plevėsuoja trispalvė. Tik kodėl vis rečiau aplanko tas džiaugsmas, su kuriuo kėlėm trispalvių Gedimino bokšte.

Man seniai knietėjo paklausti tų žmonių, kurie kovojo ir kentėjo už Lietuvą visuotinės baimės laikais, kokią gi Lietuvą jie tada turėjo savo mintyse?

Ir kokia ji dabar?

— Ekonomiškai? Baisu. Dvasiškai? Labai liūdni ženklai. Prasidėjo pornografija. Tai tautos žlugdymas. Mes kovojome ir mirėme už Lietuvą be pornografijos. Čia daug prisideda ateistai, kurie vis dar bando kaisioti pagalius į jaunos Respublikos ratus. Antra bėda — Vakarai: masonai, kitos organizacijos. Visa tai paprastam žmogui sunku suprasti. Jis mato tik jų griaujamą darbą. Vakarai į pornografiją žiūri kaip į kovos ginklą: sulaužius moralę lengviau bus mus pavergti.

Iš Sibiro veža tremtinių kaulus. Tada žudė finiškai. Dabar — dvasiškai. Anie žudė 50 metų, šitiems užteks 10. Šiandien — pornografija, rytoj — narkotikai. Amerikoje žmonės nežino ką daryti: jau 12 metų vaikai vartoja narkotikus.

Mes matėme 70 metų sovietinį eksperimentą, matome, į kokį purvą įbrido Vakarai. Galų gale reikia pasimokyti. Darykime ką nors. O vyriausybė tyli. Juk tai ne vien bažnyčios reikalas.

— Jau girdžiu kai kas klausia: o kaip tada bus su demokratija? Ne visiems juk buvo lemta tapti kunigais.

— Mes dar niekada nematėme demokratijos. Dabar einame anarchijos link. Kodėl vieniems duoti laisvę, kitiems — ne. Pornografiją leisti, o vogti — ne?

Buvau VFR kurortiniame miestelyje, kur vakarais neleidžiama važinėti automobiliais. Pagal mus vokiečiai turėtų šaukti, kad nėra demokratijos? Yra sąlyginė demokratija. Absoliuti demokratija veda į anarchiją.

Kandidatas į JAV prezidentus per pra-

Kun. ALFONSAS SVARINSKAS

ėjusius rinkimus milijonierius Lerus nuskuto mokesčius. Jį nuteisė 15 metų. Dabar šluoja kalėjimo koridorius. Štai demokratija. Pasodintų spekuliantą, pardavinėjantį cigaretes po 2 rublius, pasėdėtų trejetą metelių, tai tada ir būtų demokratija.

Seniai ištiesta ranka laukia Vakarų gesto. Tik ką gi mes žinome apie jus? Mercedesai. Vokiškas alus. Japoniški video. Doleris. O dar? Bet ar daugiau reikia? Sakot, dvasingumas? Vėl moralus skaitysite?

Kai iš rankų išpuola trapus daiktas, nors tu ką besakyk, jis vis tiek nukris ir suduš. O žmogus? Žmogaus protą užvaldžiusio pasaulio samprata kartu su juo rieda į bedugnę. Tad pasišnekėkim be-krentant.

— Kai važiauvau namo, tikėjau kad nereikės kovoti. Reikės dirbti. Dabar matau, vėl teks kovoti. Mūsuose taip idealizuojamas Vakarų liberalizmas į atvirą kovą nestoja. Tai didelė jėga. Griaujamoji jėga. Kad ir Amerikos pavyzdys. Dabar atėjo ir mūsų eilė.

— Tačiau juk daugelis liberalizmą įsivaizduoja kaip visuomenės idealą.

— Nieko panašaus. Liberalizmas — moralinis požiūris, kuris nutrynė skirtumą tarp nuodėmės ir dorybės. Nėra blogio, nėra gėrio. Yra malonumai ir nemalonumai. Man besilankant Amerikos kalėjimuose dažnai girdėdavau: nespėjame statyti kalėjimų. Štai liberalizmo išvada.

Ko Vakarams trūksta? Techniką turi, intelektą turi. Viską. Nėra tik tautos dvasios. Niekas nenori aukotis dėl visuomenės.

Įpratome būti kažkieno tai. Savus potėrius mokė grėsmingi kaimynai iš Vakarų ir Rytų. Sugebėjome prisitaikyti, lai-

ku nusilenkti. Garbė? Orumas? Išdidumas? Užtat prie jūros tas mažas lopinėlis dar Lietuva vadinas (garbingas rašytojas taip sakė).

O šiandien? Vėl kažkas startiniu pistoletu pokštelėjo. Bėgte į technikos ir aptarnavimo rojų. Antraip liksime istorijos reliktais. Kaip dabar Amerikos indėnai rezervatuose.

Kai Vakarų vokiečiai susipažino su Rytų Vokietijos ekonomika, reziūmavo: viską reikės keisti. Na, jeigu tokia padėtis Rytų Vokietijoje, tai ką kalbėti apie Lietuvą.

Nejaugi mes tokie skurdžiai? Nejaugi pasaulis vien doleriais ir markėmis matuojamas?

— Įpratome turėti stabus. Jeigu nėra vieno, tai būtinai ieškome kito. Apvažiavau pusę pasaulio. Ir, žinote, dvasinis Lietuvos modelis labai gerai. Mums reikia nuvalyti, kai kurias apnašas ir jį pagilinti. Geresnio religinio modelio kaip Lietuvoje aš nemačiau niekur kitur pasaulyje.

Vakarai supranta, kad jie viską turi, bet kartu jaučia, kad ritasi žemyn. Dvasingumo stoka. Nors iš pirmo žvilgsnio ir nesimato. Vakarai laukia, kad religinis atgimimas ateis iš Rytų. Bet kas tie Rytai? Rusai? Aš manau, kad ten morališkai viskas supuvę. Ši misija Lietuvai, Lenkijai, Čekijai.

Per paskutinįjį A. Svarinsko teismą į teismo salę atvedė Teisės fakulteto studentus. Paskelbus nuosprendį, jie visi atsistoję plojo, Lietuviai. Ir nors šiandien, tai prisiminus, per skruostą bėga ašaros, pykčio nebeliko. Gal ir jo nebuvo. Tik nusivylimas. O šiandien? Ar gali žmogus pamiršti savo kančią? Ar pasakytas žodis nebus patirtos kančios aidas? O gal tai žmogiškoji patirtis? Juk gyvenimas — ne tyras šaltinio vanduo.

— Mes pradėjome degraduoti po 1956 metų. Tada atsirado daugiau laisvės. Žmonės suprato, kas yra šilta kėdė, pelninga profesija ir kokia viso to kaina. Dar labiau degraduoti pradėjome per pastaruosius dešimt metų. Aš jau nebepažįstu žmonių. Tų pačių, kuriuos pažinojau anksčiau.

Fizika turi vienus matus, matematika — kitus. O žmogaus dvasia? Juk negalima ekonominius matus perkelti į dvasinę sritį. Rubliu sąžinės neišmatuosi, motinos meilės nenupirksi.

O dabar ką darome? Vien apie ekonomiką kalbame. Bet juk pirma reikia paruošti žmogų. Mes pradėjome ne nuo to galo. Manau, pirmuosius dešimt metų reikės galvoti tik apie darbą. Jokių malonumų. Kitaip liksime amžini vergai.

Žemeckis filmų pasaulyje

Aplė jo sukurtus filmus rašo prancūzų spauda, bet tyli lietuviškoji

Le Nouvel Observateur korespondentas Olivier Peretie pristato 1990 m. liepos 19-25 d. numeryje "ultragabų" Hollywoodo režisierių lietuvi Robertą Žemeckį. Pasak jo, Žemeckis išgarsinęs Lietuvos vardą tuo pat metu, kai jo prosenių kraštas kopė į istorijos tribūną. Tačiau, tai tesas vien sutapimas. Esmingiau esą tai, kad šis 40 metų jaunikaitis nešioja "spielberginę" uniformą — džinsus, krepšinio batukus ir ilgus plaukus, įfilminęs savo Atgal į ateitį ("Back to the Future") trilogiją.

Atgabenta Prancūzijos trečioji ir

ALFONSAS SVARINSKAS . . .

Sąjūdyje, bent ankstesniame, yra koks trečdalis idealistų. Ne daugiau. Manau, po penkiasdešimt metų prievarotos tai labai gerai. Tie idealistai turėtų išvesti Lietuvą iš šios balos.

— Ar dažnai prisimenate prokuratūros tardytoją, A. Bičkauską?

— A. Bičkauskas — garbingas žmogus. Aš su juo šnekėjau. Mes susitarėme, kad viską, ką jis darys, tai darys kaip atgailą. Jeigu jis dirbs Lietuvai, aš visur jį remsiu, nežiūrint mūsų praeities. Nereikia iš jo reikalauti didvyriškumo. Toks jo darbas buvo.

Kartais žmogaus gyvenime būna tokios minutės, kada beviltiškumas suparaližuoja sąmonę ir, atrodo, nėra jokios išeities. Praėję kartūs dešimtmečiai, primena tą beviltiškumo bedugnę, į kurią buvo įstumta mūsų tauta. Sugrįžkime bent keletą metų atgal ir prisiminkime partinių suvažiavimų tribūnas, milijonines ovacijas. Ar ši diena pakluso elementarios logikos dėsniams?

Ne tik žmogaus protas pažįsta pasaulį. Ne tik pažinimas ieško tiesos. Galbūt tos beviltiškos aukos ir tapo mūsų atgimimo pradžia.

— Sėdėti sunku. Badas, pažeminimai. Bet reikia. Reikia aukos dvasios. Kada 1983 metais mane suėmė, tai pasiūlė per Lietuvos televiziją 5 minutes pakalbėti. Pasakyti: "aš esu neteisus" ir "ateityje nepažeidinėsiu tarybinių įstatymų". Tik šias dvi frazes, ir eiti namo.

Atsisakiau. Tada straipsnis buvo pakeistas ir vietoj 3 metų gavau 10.

Kiekvieną sekmadienį pas mane atėdavo žmogus užrašinėti pamokslų. Saugumas saugojo 19 kasečių. Paskutinį kartą jiems pasakiau: gėdą darote — aš per metus pasakydavau apie 200 pamokslų, o jūs per 6 tik 19 kasečių užrašėte.

Tai ką aš tylėjau?

ROBERTAS ŽEMECKIS.
filmų kūrėjas-režisierius

paskutinė tos Atgal į ateitį trilogijos dalis. matom jos herojus Marty Mc Fly (Michael J. Fox) ir Doc Brown (Christopher Lloyd), išsikaparnojusius iš Anno Domini, 2015, kad panertų į laukinių Vakarų baisųjį 80-tųjų dešimtmetį (1880-tųjų metų, savaimė suprantama). Mūsų Robertėlis, vadinasi, yra išlindęs po šešerių metų kiek apdujęs iš druskos kasyklų, kurios pavirto jam aukso kasyklom, bet jose jis buvo praradęs bet kokią laiko nuovoką.

Žemeckio gyvenimas persijungė į ketvirtą bėgį 1984 m. Ar ne sutapimas? Juk tai orveiliniai metai (užuomina George Orwell romano 1984). Nuo tos datos Žemeckis sukūrė penkis filmus, kuriais susižlavė visą laimikį. Žaliojo deimanto gaudynės (didelis pasisekimas), Atgal į ateitį nr. 1 (350 milijonų pajamų: išlaidos — 18,5 milijono), Kas sutvarkė Robertą Rabbitt? (bingo, dar kartą 350 milijonų). Dabar du papildomi filmai, kuriuos Žemeckis sukūrė neatsikvėpęs... "Buvo baisu, — prisimena jis, — aš sukau trečiąją dalį, tuo pat metu, kai montavau antrąją. Mudu su Bob Gale (bičiulis ir scenarijaus bendraautorius) norėjom, kad jos paskutinės serijos dalys išeitų viena po kitos šešių mėnesių laikotarpyje. Būtų idealu, jei žmonės galėtų matyti jas visas tris vieną po kitos. Praėjusį gegužės mėnesį filmų bendrovė "Universal" sudarė tą idealią progą JAV publikai. Trečiojo epizodo pasirodymo proga jinai surengė kai kuriose rinktinėse krašto vietovėse šešių valandų kino seansus. Ir tai nebuvo jokia labdarybė. Per tris dienas Atgal į ateitį, III-ji dalis atnešė \$25 milijonus. Kadangi jis mums kainavo 40 milijonų, tai reiškia filmas padengė išlaidas per nepilną savaitę".

"Mano tikrosios ištakos, — sako Žemeckis, — tai klasiškieji amerikiečių filmai. Mane visada stulbino 1940-1950

m. Hollywoodo filmų režisieriai. Man atrodo, jog aš esu matęs visus Frank Capra-os filmus mažiausiai po dešimt kartų. Tie tipai sukūrė tikrą susižinojimo būdą, kalbą. Žmoneliams kaip man, kurie nemoka kitaip išsakyti, kaip vaizdais, kurie atrado Jule Verną ne skaityklose, bet Walt Disneu filmuose, kurie tikrai kankinasi, kai jiems prireikia parašyti kokią istorijėlę, — jiems tie filmų gamintojai yra lygiai svarbūs, kaip ir jums, jūsų kultūroje stambieji prancūzų rašytojai".

Tenka pripažinti, sako žurnalistas Peretie, kad Čikagos pietų kvartaluose, kur užaugo mokinukas Žemeckis, jis dažnai palaikydavo požeminį traukinį debesimis, šaunanciais ir žvaigždynus. "Mano mokytojai skųsdavosi tėvams, kad ašen turys per didelę vaizduotę. Mane visad priskirdavo prie tipelių, kurių galvos pilnos idejų. Toji etiketė prilipo man ir Hollywoode".

Čikagoje Robertas žiūrėdavo begales televizijos programų ir krapštėsi su filmų kamera "Super 8". Jis net buvo padaręs du ar tris niekelius reklamai, prieš apsisprendamas tapti režisieriumi.

Kaip pasidaroma režisieriumi, gyvenant Illinois valstijoje? Žinot, va taip. "Vieną dieną išgirdau per televiziją (kaipgi kitaip?) Jerry Lewis, pranešantį apie kinematografijos kursą Pietų Kalifornijos universitete (U.S.C. Los Angeles). Tada užsiregistravau tame U.S.C. Teko sėdėti gretimuose suoluose su John Carpenter ir John Miliou. Susidraugavome su Bob Gale ir pradėjome knaibiot scenarijus. Į galą pasitaikė proga susitikti su George Lucas, kaip tik po to, kai jis susilaukė triumfo su savo American Graffiti. "Ei, George, kaip pasidaryti režisierium" — "Daryk ir pasidarysi", atsauna Lucas".

Keista, niekas tomis dienomis neparašavo pasisekimo. Net kai tie abu Robertai įsirengė į gerą vagoną, prikabinantą prie Spielbergo garvežio, jie nebuvo dar įsėdę traukinin, vežantinį aukštinį rytojų. Spielbergas susidraugavo su Žemeckiu ir jo bičiuliu. Buvo perleides jam scenarijų filmui 1944. Deja, tai buvo pirmasis Žemeckio fiasco. Nepavyko jam ir du sekantys filmai, praėję niekieno nepastebėti. Pastebėjo vien Michael Douglas, kuris paprašė jaunąjį Robertą įfilminti 1983 m. Žaliojo deimanto gaudynes.

"jei šis filmas nebūtų prasimušęs, — prisimena Robertas Žemeckis, — man būtų tekę keisti profesiją". Užuoat tai padaręs, jis pakeitė savo gyvenimo būdą. "Kai staiga iškyli, taisyklė reikalau-

ja neišsikvėpti. Vadinas, Zemeckis varėsi toliau su savo Atgal į ateitį. Triunfas. "Dievaži, niekas to nesitikėjo – prisimena jis. – Tai buvo maža paprasta istorijėlė, beveik be jokių specialių efektų, paremta išties viena idėja: paauglys susitinka su savo tėvais, kai jie buvo jo metų... Aktoriai buvo nežinomi. Mums buvo pikta, kad teko gaišti, aiškinant istorijėlės pradžią, kitaip sakant, tą pasiklydimą laike. Savaiame aišku, faktas, kad mes buvom parinkę 1955 metus, veikė raminančiai. Mes galėjom groti ant nostalgijos".

Bob Gale ir Robertas Zemeckis nešiojosi tą sumanymą nuo 1980 m., bet savaiame aišku, tas siužetas niekam nebuvo įdomus iki to laiko. Nuosprendis prikergti kitas dvi dalis prie pirminės istorijos atėjo žymiai vėliau. Pirmojo epizodo veiksmas vyksta artimiausioje ateityje (vengia ir kliuvinių su technologija), antrojo epizodo – Tolimuose Vakaruose.

"Mes išvaikščiujom studijas su savo pasiūlymu. Sąlygom su "Universal" studija. Iš jų pusės buvo drąsu. Išivaizduokit, kas būtų buvę, jei Atgal į ateitį nr. II būtų pasibaigęs fiasco, ir būtų reikėję paleisti rinkon vien tik numerį III. Tai buvo vienas tų iššūkių, kuriais kadaise Hollywoodas garsėdavo".

"Zemeckis nėra glušas" (rašo Olivier Peretie). Jis puikiausiai susivokia, kad galėjo atsukti drungno vandens čiaupą ir leisti sruventi Atgal į ateitį be paliovos ir atvangos".

"Pasisekimas nėra manęs paveikęs negatyviai, – priduria Zemeckis. – Aš nemažiau dabar didžiuojuos tais savo filmais, kurie nepasisekė". Todėl manipuliudamas laiko dimensija, jis sąmoningai pasirinko užbaigti savo sągą, grįždamas prie miesto įkūrimo – 1885 metų. Pagrindinis sumanymas buvo paleisti modernų jaunikaitį į šiurkščios bendruomenės aplinką, kada vyrai nešiojosi prie diržų revolverius ir nesidrovėjo jais pasinaudoti. "Aš esu patenkintas, kad mes tą sunkumą įveikėm".

Apie savo filmą Zemeckis taip samprotuoja: "Žmonėm savaiame artimesnė būna praeitis, negu ateitis, nes pirmuoju atveju jie gali identifikuoti save su realiais personažais, pavyzdžiui, su savo proseniais. Tiek kine, tiek literatūroje ateitis visad apniukusi. Tikrumoj mes jaučiamės savam kailyje vien esamam laike. Tai, kas buvo anksčiau – per daug grubu. Kas rytoj – kelia nerimą".

"Vis vien, – rašo Olivier Peretie, – norėtusi grįžti prie Robertuko ateities. Jis planuoja pasiimti metus atostogų, kuo toliausiai nuo kino studijų. Kas po to? Paslaptis, o gal ateis kita tokia diena, kai viskas bus įmanoma".

V. A. J.

AMŽINO IŠALO ŽEMĖJE

DALIA GRINKEVIČIŪTĖ
LIETUVIAI PRIE LAPTEVŲ JŪROS
(Tėsinys)

Sugrįžus į Lietuvą, mamytės sveikata pastebimai pagerėjo. Didžiulis sugrįžimo džiaugsmas, daržovės, vaisiai, taip reikalingi sergant šia liga, gydytojų priežiūra – visa tai padėjo jai sustiprėti. Ji tiesiog atgijo. Kaip džiaugėsi kiekvienu saulės spinduliu, kiekviena žolyte, gėle, medžiu, kuriu, tiek metų Šiaurėj nematė. Ji išties valandas kaip paukštelis sėdėdavo prisiglaudusi kokiam nors krūme tai nuskindama uoga, tai išiklausydama iš gimtosios žemės balsus. Neturėjo Stalinas kitos bausmės, kuri būtų privertusi mane gailėtis šių akimirku.

Bet po aštuonių mėnesių liga vėl ėmė progresuoti. Atsirado grėsmingi uremijos simptomai. 1950 m. pavasarį jos sveikatos būklė jau buvo beviltiška. Ji paprašė pervežti ją į mūsų butą Kaune. Tai buvo be galo rizikinga, bet prašymą išpildėme.

Gydytojai pas ją atvykdavo dažniausiai sutemus. Kartą ji manęs netikėtai paklausė: "O kaip tu mane palaidosi? Tave laukia kalėjimas. Nuleisk mane į Nemuną..."

Ir į aną pasaulį ji išėjo suprasdama, kad gimtojoj žemėj jai ir mirusiai nebus vietos. Mirė ji sunkiai 1950 m. gegužės 5 d. Paskutiniai jos žodžiai buvo: "Kodėl mūsų visų nesušaudė tada prie vagono durų? ..."

Guli jo lovoje pašarvota tarp gėlių. O veide – palaima ir ramybė. Galas kančioms. Atidariau langą. Tegul Lietuvos vėjelis paskutinį kartą paglostų jos veidą... Mano geroji, mano ramioji mamytė, nenuskriaudusi gyvenime nė vienos gyvos būtybės. Kodėl tavo daliai teko tiek kančių? Tu anksčiau už kitus pastebėdavai žmogaus skausmą ir nelaimę. Nepastebimai ir tyliai ateidavai į pagalbą. Išsipildė tavo didžiausias paskutinis noras. Tu numirei Lietuvoj. Tave priglaus gimtoji žemė. Paskutinėmis jėgomis tu pasiekėi ją. Silpna, mirštanti, persekiojama tu nugalėjai.

Tik kur ta vieta? Kur ir kaip palaidoti?

Vienas kunigas sutiko palaidoti be dokumentu, kita pavarde, kaimo kapinėse 18 km. už Kauno. Bet kaip išnešti iš namų? Kaip išvežti už miesto? Karsto išvežimas ir išnešimas nustebins kaimynus... Palaidoti po langais sode lyje? Bet gegužės naktys šviesios, neišmanoma nepastebimai iškasti duobę.

Teta siūlo: ji nueis į NKVD ir pasakys, kad naktį pasibeldė serganti sesuo, neįleisti jos negalėjo, o diena ji numirė. Man teks pasišalinti.

Turbūt atliks reikiamus formalumus asmens tapatybei nustatyti ir leis palaidoti. Bet juk tada aš negalėsiu nei į laidotuves ateiti, nei vėliau prie karsto: be jokios abejonės, jis bus stebimas – ten manęs lauks. Be to, jie tuo nepatikės, ir kai kas nukentės.

Bet labiausiai nepakeliama buvo mintis, kad į ją, mirusią, atėję žiūrės jos budeliai, o aš ir tas paskutines valandas negalėsiu prie jos pabūti.

Tai ką daryti? Nejaugi iš tikrųjų mano mirusiai motinai Tėvynės žemėje nėra vietos? Rūsijoje yra maža patalpėlė, kuri buvo numatyta karo atveju slėptuvei. Laidosiu čia.

Kaltu ir kirviu pradėdau laužti grindų betoną. Jis labai kietas, sluoksnis storas. Nepagalvojo tėtė, kai statė namus, kaip bus sunku iškalti čia mamytei kapa. Kad nepastebėtu iš lauko, pasišviečiu žvake. Stengiuosi iš visu jėgų, bet darbas į priekį juda lėtai. Jei kas lipa į antrą aukštą, darba reikia tuojau nutraukti. Pagaliau betonas išlaužtas. Toliau molis. Antra parą baigiu darba. Prieš mane žiojėja duobė. Rytoj pirmasis gegužės sekmadienis – Motinos diena. Tai štai kokia mano paskutinė dovana tau, mama... Su teta perpjaunam spintą, darom karstą. Durelės buvo karsto dangtis. Švintant karstą nešam ir nuleidžiam į duobę. Išklajam jį. Paskui reikia nešti ją ten. Keletą kartų prieinu prie jos, bet man pakerta kojas, darosi silpna. To aš niekaip nepadarysiu. Tada ateina patikimas žmogus, žymaus kunigo misionieriaus Paukščio brolis. Jis paima ją ant rankų ir išneša.

Visą kitą savaitę naktimis nešioju iš rūšio betono gabalus ir molį. Paskui gaunu cemento ir vėl užlyginu grindis. Jokių kapo žymių nelieka.

Patalpoje buvo vandentiekio skaitiklis. Ji tikrines žmogus ne kartą ten pastebėjo gėles, žvake, bet niekam apie tai neprasitarė.

Nežinomi kapai... Kiek jų buvo ir kiek jų dar tebėra Lietuvoj...

1950 m. spalio mėnesį mane susekė ir suėmė. Uždarė į Kauno tardomąjį kalėjimą ir pateikė kaltinimą pagal Baudžiamojo kodekso 82 str. – pabėgimas iš ištėmimo. Tardymo organus domino, kur slapstosi motina, kas teikė prieglobstį ir materialinę pagalbą. (B.d.)

UŽ LIETUVIŠKĄ KNYGĄ IR SPAUDĄ
LIETUVIAI TIEK DAUG KOVOJO IR
KENTĖJO. DABAR LIETUVIŠKĄ KNYGĄ
STOVI IR DULKA KIOSKŲ LENTYN-
SE, LAUKDAMA KOL KAS JĄ NUPIRKS

COMERCIAL SUEZKAS LTDA.

BEBIDAS FÍNAS EM GERAL, NACIONAIS E ESTRANGEIRAS

WISKIES - CHAMPANHES - CONHAQUES - LICORES - AGUARDENTES
CERVEJAS - REFRIGERANTES - SUCOS - AGUAS MINERAIS - ETC.

ACEITAM-SE ENCOMENDAS PARA FESTAS EM GERAL
CASAMENTOS, BATIZADOS, ANIVERSÁRIOS, CONFRATERNIZAÇÕES, ETC.

PROGRAME SUA FESTA E
DEIXE AS BEBIDAS SOB NOSSA RESPONSABILIDADE.

Rua Manaiás, 7 - CEP 03140 - Fone: 215-6227 - Vila Zelina - S. Paulo

VYTAUTAS DIDYSIS

VYTURYS

Pasinaudota leidiniu Vytautas Didysis

(Tešinys iš praeito nr.)

— 13 —

Ilgai ir sunkiai teko Vytautui kovoti dėl Podolijos, į kurias be vengrų ir totorių reikė pretenzijų ir lenkai. Algirdo laikais čia šeiminkavo totoriai. Tuo laiku tą sritį valdė trys broliai emirai, bet jie buvo Algirdo sumušti, o jų valdomos žemės atiteko Algirdo giminaičiams Karifotame.

Karįjoto sūnus Feodoras, nepatenkintas naująja Lietuvos santvarka, ėmė ir sukilo, bet Vytautas jį sumušė ir paėmė nelaisvėn, o jo žemes pasiemė sau. Toks žygis lenkų tarpe sukėlė didelį pasipriešinimą, nes jie Krėvės uniją kaip tik ir norėjo. Podoliją ir Voliniją prijungti prie Lenkijos. Vytautas ėmėsi diplomatijos — tarpininkaujant Jogailai tas klausimas buvo išspręstas. Didesnė dalis, t.y. rytinė Podolijos dalis teko Vytautui, o mažesnė, vakarinė — buvo atiduota Krokuvos vaivada Spytekui, kuris greit pasidavė Vytauto įtakai.

Taip trumpu laiku pasisekė Vytautui panaikinti Stambijų sričių kunigaikštį, tepaliekant kunigaikščiams valdyti mažas sritis. Tie Vytauto pastatyti vietininkai visiškai jo klausė ir tai padarė jį savarankišku valdovu.

Po reformos ėmė didėti didžiojo kunigaikščio izdas ir visi ištekliai, o čia ir jo politinė reikšmė ir galybė. Valstybės su tvarkymas, išaugimas materialinės Vytauto galybės padarė tai, kad prieš jį lenkėsi ne tik viduje išlikę kunigaikščiai, bet ir užsienis ėmė su juo skaitytis.

Tuo metu palaikė gerus santykius su Lietuva ir didelės šiaurinės respublikos Naugardukas bei Polovas. Jos buvo valdomos pačių žmonių pasikviečiant vadus ar iš lietuvių ar iš rusų kunigaikščių tarpo. Maskva rūpindamasi sujungti visą Rusiją, reikė pretenzijų į minėtas respublikas. Didžiojo Naugardo bajorija nenorėjo būti suvienyta su Maskva, linko prie Lietuvos ir mielai imdavo iš čia sau vadus. O Pslovas labiau linko į Maskvą. Mat, per juos Lietuva buvo geruose santykiuose su labai galinga respublika; turėjo visados ilgą iš šiaurės rytų apsaugotą sieną, ar kovoje su Maskva, ar su Livonijos Ordinu.

Tarp Naugardo ir Maskvos prasidėjo kovos, tik Lietuvai tarpininkaujant naugardiečiai padarė taiką su Maskva. Naugardiečiai pradėjo kariuoti su Pslovu. Tai buvo metai, kada Tochtamyšas, sumuštas Timuno — Kotlogo, pabėgo į Lietuvą.

Rytuose brendo dideli įvykiai. Gaišti nebuvo laiko. Nors Smolinskas ir visa pietų Rusija Vytautui priklausė, bet jis siekė dar toliau — sumušti totorius, kas jam plačiai atidarytų vartus į plačiausius ir tolimus rytus. Nugalėti tautą, prieš kurią dreba Azija ir Europa, praskinti kelią į tolimas lietuviams nežinomas šalis ir nugaleti Tamerlaną — štai kas ragino Vytautą veikti.

Dabar vėl Vytautas buvo priverstas tartis su Ordinu. Tarp kitko abi pusės prižadėjo paleisti belaisviais, jų skaičių ir Vytauto brolių Zigmantą. Vytautas padės užkariauti Ordinui Pslovą, o šis Vytautui — Naugardą. Sutartį ratifikavus, Ordinas pakvietė Vytautą su žmona Ona ir bajorus į puotą. Per puotą lietuvių ir rusų bajorai paskelbė Vytautą Lietuvos ir Rusijos karaliumi, tai reiškia — savarankiška Lietuva. Bet tuo tarpu Vytautui labai rūpėjo sulaužyti totorių galybę.

Ši puslaukinė tauta atkeliavo iš Azijos į Europą apie XIII amž. pradžią. Iš karto ji apsistojo prie Kapsijos jūros ir įsteigė Aukso Ordą. Iš čia jie ėmė pulti Rusijos žemes. Jas nukariavę (1040) ir išplėtę savo suverenumą rinko jose duokles. Lietuviai taip pat nuo valstybės įsikūrimo pradžios (1226-1236) stengėsi praplėsti Lietuvos ribas į rytus. Kaip totoriams, taip ir lietuviams čia sekėsi, kad rusų kunigaikščiai tarp savęs nesugyveno, kuo nekarta Lietuva pasipelnėdavo. Taip Algirdas, pasinaudojęs chanų vaidais, atėmė iš jų Kijevą ir Podoliją. Vytautas užimdamas vis naujus rusų kraštus, artinosi prie totorių sienų, kas jiems negalėjo patikti.

Susidarė geros aplinkybės sulaužyti totorių galybę, kai šie pradėjo tarp savęs peštis. Skilimai prasidėjo jau nuo 1360 metų. Trisdešimt metų vėliau bausis Vidurinės ir Vakarinės Azijos valdytojas Tamerlanas išvijo Auksinės Ordos valdytoją Tochtamyšą, kuris dar pajėgė įsigalėti Rytų Europoje ir valdyti nemažus rusų žemių plotus. Pajutęs savo galybę, įsigėidė atsiskirti nuo Tamerlano viršenybės. Šis padarė tris žvgius sudrausti

Tochtamyšą. Tų žygių išdavos buvo tokios, kad Auksinėj Ordoj buvo pasodinti as Koiridžakas — Aglėnas ir jo įpėdinis Cotlagas-Timuras. Tad Tochtamyšas, ietekęs sosto, ieškojo pagalbos ir savo irarastas teises atgauti su dvariškiais pajėgo pas Vytautą. Tuo būdu Vytautas buvo įtrauktas į totorių vidaus kovas. Je abejo, visa tai Vytautui turėjo nemaža kaštuoti. Yra išlikusių žinių, kad Vytautas Tochtamyšą gerokai rėmęs — buvo suruošęs žygį net iki Kaffos (Kryno pusiasalio žiemos rytų miestas) ir čia buvusius totorius padaręs savo pavaldiniais. Tur būt, nuo to laiko Vytautas ir pasidarė Krymo totorių vyresniuoju. Tikrai didelį žygį yra suruošęs 1357 m. žiemą. Prieš šį žygį buvo padaryta Vytauto ir Tochtamyšo sutartis, kur pastarajam patikrino atgauti Krymo, Azovo, Kazanės, Astrachanės ordas, o Tochtamyšas iš savo pusės patvirtino Lietuvos viešpatavimą Lietuvos Rusijoje ir pasižadėjo teikti pagalbos, jei jos kunigaikštis reikalautų.

Žygis suruoštas į pietų rytus, pasisekė Azovo ordą Vytautas sumušė, paėmė dau belaisvių, kuriuos apgyvendino tuščioje Rusijos ir Lietuvos vietose. Kitais metais Vytautas vėl išžygiavo prieš totorius. Šio jo ginklo laimėjimai pasiekė Romą. Bonifacas IX leido paskelbti net kryžiaus karą. Dabar visa garbė ir šlovė, kurią savinasi Priešų Ordinas, kaip kovotojas su netikinčiais, turėjo atitekti Vytautui, galvojančiam nukariauti visus totorius. Kai Timur-Katlogas Kipčano chanas, pareikalavo išduoti pabėgėlį Tochtamyšą, Vytautas atsisakė. Po to karas su totoriais pasidarė neišvengiamas. (Bus daugiau)

PARDUODAMI

MARŠKINĖLIAI

SU LIETUVIŠKA VYTIM IR ĮRAŠU
"LITUANIA LIVRE"

Užsakymai "MŪSŲ LIETUVOJ"

MŪSŲ LIETUVOS PRENUMERATA
GALIMA UŽSIMOKĖTI TAIP PAT V.
ZELINOS PARAPIJOS KLEBONIJOJ

ANGIE GIRCKUS & CIA. LTDA.
CONFECCÃO MASCULINA E FEMININA

Rua Solon, 773 Fone: 221-6377
CEP 01127 São Paulo — Capital Bom Retiro

MODAS

VĒLINIŲ ŽVAKELĒS LIEPSNOJA

Atsiskyrimo momentas žemėje kartais lemia nebežemišką susitikimą. Atsiskyrimo žodžiai žemėje kartais nurodo amžinos reikšmės buvimą.

Kapinynai... Prieš juos — paskutinė valanda. Po jų — pirmutinė Diena. Tie kapinynai su varteliais ir žolė — paskutinės valandos liudytojai ir pirmutinės pilnutinės Dienos pranašai. Kapinynų širdyje miega auksinio kryželio, atsakymas į visus klausimus, kam atėjai į pasaulį ir kur nukeliausi.

Šių kryželių daug mūsų tautoje: nukankintų mūsų brolių kapų vietose, Sibiro taigose ir visam pasaulyje išsisklaidžiusių vargšų, laukiančių į tėvynę sugrįžti valandos.

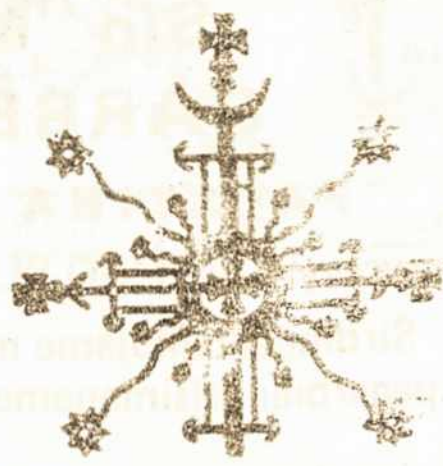
Dar netolimoj praeityje viena kita krikščioniška tauta tik trumpam laikui pakeitė kryžių ar į kūjo ir pjautuvo ar tai į "hackenkrenco" ženklus ir tas visas laikotarpis buvo tų tautų atkritimas į patį žemiausią barbarizmo ir žvėriškumo laipsnį. Tai buvo pati baisiausiaji civiliziuoto pasaulio tamsybė, kurio niūrūs šešėliai dar ir dabar bešmukščioja tautos atsikūrimo prašvaistyje. Dar iki šiol mūsų tauta laukia tikrojo atpildo — nepriklausomybės.

Lietuvių tautai nuo amžių yra svetimieji, ma bedievybė bei netikėjimo dvasia, tad jai priklauso gyventi tarp laimingų krikščioniškų Europos tautų.

Vėlinių žvakelės liepsnoja, kad tremtinių kaulai mums per amžius primintų apie bedievybės ir komunizmo sujungtų jėgų žemišką pergalę... Vėlinių žvakelės liepsnoja ir ant partizanų kapų prasimušančiu iš gimtosios žemės kryželiais, kopolytėlėmis ir vainikais... Liepsnoja žvakelės ir visuose išeivijos kampeliuose — kapas prie kapo visų tų, kurie mylėjo laisvę ir už ją kentėjo... Amžiną Atilį meldžiame už visus — savus mylimuosius.

Mūsų kukli tėviškėlė: pakely rymantys kryžiai, prie vartų svyruojantys berželiai, kaip akys užmato — lygumų, kalnelių, klonių toliai, išvingiuoti mėlynais miškais, upėmis ežerais, išstisus šimtmečius išlikęs šviesos šaltinis.

Vyturys

Halina Mošinskienė

IŠ PO SVETIMOS ŽEMĖS GRUMSTO

sunkiai išdygs daigas "Žemkenčio" grūdo — dar sunkiau pakils ranka pagelbai. — Tik vėtros kedens šviesias Šaurės galveles, tik mėlynas akis temdys šešėliai beveidžiai.

Ir kažkur paklyde, taip labai sveturmes turime priimti, kaip duotą išmaidą savo praeitį ir dabartį nuolankiai tylūs — kai Tėvynėje skamba bažnyčių varpai ir iš kapu pakila Lietuvos didvyriai.

Taip graudu paklydusiai vienatvėje išgyventi savo tautos didį džiaugsmą... kai ten tūkstančiai rankų riša veržlumo banga mummyse nei tam jėgų nebepakanka, iš tolo, širdyse gal ištikimi? — tiesiame apmirusią ranka,

kai viso gyvenimo ilgesy svetur svajojome "kaip išlaisvinti Lietuvą tėvynę"... savo išmone "amžinos vasaros kraštus" stengėmės sugrįžti į ten kur užgime, — ištikimybės vainikais pasipuoše.

Iš po svetimos žemės grumsto aš keliu visus tuos užgesusius be laiko priešausrio spinduliuos. Aš keliu šviesių Vėlių troškimus žemiškoje maldoje prie Aušros Marijos altoriuose maldos.

Gal bus lengviau mūsų brangiausiu VĒLĒMS pakelti sunkų užuomaršos akmenį kapuose, kur nesurasi nei vardo, nei gėlytės nei ženklo, kad jie gyveno, mylėjo ir liko tik Brazilijos kieto molio daigai sausos žolytės.

P. S. VĒLINIŲ proga prisiminkime visi be išimties, ne tik savuosius artimuosius, bet svarbiausia tuos kurių gražiausieji ir kilniausieji darbai visus mus kvietė ir rišo bendrijon be "naudos sau", tik kad LIETUVA liktų gyva bent trupinėliu brangiausiu širdyje.

GERIAUSIAS BŪDAS UŽSIMOKĖTI MŪSŲ LIETUVOS PRENUMERATA, tai išrašyti čeki Petras Rukšys vardu ir pasiųsti paprastu paštu.

AŲA

ANTONINAI GODLIAUSKAITEI
BENDŽIUVIENEI

mirus

jos sūnus Vytautą ir Albiną, dukrą Lidiją, jų šeimas, gimines bei artimuosius nuoširdžiai užjaučiame.

Sajungos- Alianča
Valdyba

MŪSŲ MIRUSIEJI

EMILIJA ŠURNAITĖ-LAUCEVIČIENĖ
mirė Spalio 10-tą dieną, po ilgos ligos Sta. Helena ligoninėje.

Gimė kovo 21 dieną, 1907 metais, Steigvilių kaime, Žeimelio valsčiuje, Biržų Pasvalio apskrity.

Atvyko į Braziliją 1929 metais kartu su savo giminaite Julija Silickiene ir jos vaikais Jonu ir Danute.

Dirbo pas žymius São Paulo fotografus retušuodama nuotraukas. Paskui išteko už Jono Laucevičiaus, kuris dirbo Antarecticos kompanij bo Antarcticos kompanijoje.

Emilija labai mylėjo Lietuvą ir jos ilgėjos, ir ją aplankė net tris kartus. Tėnai gyvena jos brolis Jonas Šarna su šeima, su kuriais palaikė glaudžius ryšius.

Ji buvo uoli "Mūsų Lietuvos" skaitytoja ir nors gyveno toli nuo V. Zelinos, bet vis atvykdavo į lietuviškus parengimus.

Paliko dvi dukras Mara ir Nataša, šešius anūkus, sesutę Genovaite, pusbrolių Joną ir pusseserę Danutę. Visiems labai truks jos energingosbūdo ir nepaprasto optimizmo.

Kun. Petras Rukšys ją palydėjo į Gethsemani kapines.

KALBĖK LIETUVIŠKAI!
CURSO LITUANO - Fone: 273-0338

PARDUODAME
AUTOMOBILIAMS
LIPINĖLIUS
VĒLIAVĒLES
ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOJ

MŪSŲ ŽINIOS

AUKOJO ML-VAI

Adv. ALEKSAS KALINAUSKAS, negalėdamas dalyvauti spaudos šventėje pasiuntė Cr. 10.000,00 spaudai paremti. DANUTĖ SILICKAITĖ taip pat paaukojo Cr. 1.000,00.

Dosniems aukotojams širdingas ačiū.

Administracija

TELEFONU IŠ LIETUVOS

Kun. Juozas Šeškevičius gavo telefoninį pranešimą iš Lietuvos, kad derybos dėl pilno Lietuvos atsiskyrimo nuo Sovietų Sąjungos oficialiai prasidės lapkričio mėnesį.

Kas visiems labiausia rūpi, tai sienu su Vakaraais atidarymas ir pervedimas Lietuvos administracijai.

PAŠTO STEBUKLAI

Gavome iš Argentinos lietuvišką laikraštį "LAIKAS" su sekančiu mūsų adresu: "MŪSŲ LIETUVA", 03124 SÃO PAULO - SP. BRASIL.

Ar Mūsų Lietuva čia Sanpaule yra tokia garsi ar Brazilijos paštas toks geras. Gali būti vienas ir kitas.

AUKOS LIETUVAI

"PAGALBA LIETUVAI" komisija gavo sekančias aukas:

– Šv. Juozapo Vyrų Brolija Cr. 2.000,00
– Antanas Rudys Cr. 2.000,00

Aukotojams mūsų nuoširdus ačiū.

Komisija

"PAGALBA LIETUVAI" KOMISIJOS PRANEŠIMAS

"Pagalba Lietuvai" komisijos išdėstytas praneša, kad šių metų lapkričio 15 d. buvo pasiūsta US\$. 1.000 (tūkst.) dolerių Lietuvos valdžiai pagal susitarimą su ta pačia valdžia. Brazilijoje veikianti komisija džiaugiasi galėdama pranešti visuomenei apie špersiuntimą. Laukiame daugiau paramos ir aukų. Pranešame taip pat, kad šiuo metu yra Cr. 330.424, 76 investuotų "Over Night" Doleriais turima \$. 1.020,00.

Visiems mūsų širdingas ačiū.

Adilsonas Puodžiūnas
Iždininkas

VIDEO LIETUVA

Parduodama vaizdajuostė (video cassette) VIII LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ šventė 1988 m. Hamiltone, Kanadoj. Kreiptis į šv. Kazimiero parapiją, Rua Juventu 28 - Mocca. Tel. 273-0338

Šio "ML" numerio GARBĖS LEIDĖJA

FAUSTINA SLIESORAITIENĖ

savo vyro JURGIO SLIESORAIČIO mirties metinių proga.

Širdingai dėkojame mielai poniai už paramą mūsų spaudai ir pagarbiai prisimename a. a. vyrą Jurgį.

Administracija

MIŠIOS

už
AŲA

MARIJĄ REMENČIENĖ

bus atlaikytos penktadienį, lapkričio 9 dieną, 20:00 valandą šv. Kazimiero parapijos koplyčioje.

Remenčių šeimos

DĖMESIO

Pranešame, kad atkėlus "Brazilijos Respublikos Paskelbimo" šventę iš lapkričio mėn. 15-tos į 12-tą dieną, nutarėme BAZARĄ LIETUVAI atidaryti viena savaitė vėliau, t.y. lapkričio 17 ir 18 d.d.

Tat BAZARO atidarymas bus lapkričio mėn. 17 d. šeštadienį 16 val. lėjimas laisvas.

O bazaro PIETŪS bus sekmadienį, lapkričio mėn. 18 d. 12:30 val. Bilietai galioja tie patys.

Prašome apie tai pranešti kitiems.

Bazaro rengimo komisija

UŽSIMOKĖJO UŽ ML-VAI

Aleksandras BAGDONAS Cr. 800,00

Marė JOVAIŠAS 1.000,00

Irena PETRAITIENĖ 1.000,00

LAPKRIČIO MĖNESIO GIMTADIENIAI

Sveikiname savo narius, kurie švenčia gimtadienį šį mėnesį ir linkime daug sėkmės.

03 - Antanas Rymantas Vigantas Stonis

04 - Vladas Godliauskas

07 - Anna Paukštys

10 - Juozas Krumzlys

10 - Albina Saldys

12 - Rozalia Černiauskas

17 - Arunas Steponaitis

18 - Joaquim Barbosa

21 - Jonas Chorociejus

27 - Jadvyga Žilinskas Šukys

28 - Vincentas Leita

28 - Mônica Maria Šiauly s

Sąjungos-Aliança
Valdyba

Tėvai, kurie nemoko savo vaikų lietuvių kalbos, bėga nuo savo tautos

DĖMESIO

LAPKRIČIO 25 – 5 val. p.p. 25 de NOVEMBRO – 17 hs.

Visi kviečiami balsuoti už L. K. Bendruomenės choro KONCERTA, kuris įvyks Seselių Pranciškėčių salėje – V. Zelinoj.

Įsigykite balsus (convites – kvietimus) pas choristus.

P. S. Kas gali ir nori būti koncerto Programos Garbės Leidėju, prašomas skambinti maestrui Viktorui 273-5799.

Kviečiame į Bazarą Lietuvai

PIETUS

lapkričio mėn. 18 d. 13:30 val. Jaunimo Namuose, V. Zelinoj.

Bilietus reikia įsigyti iš anksto. Toliau gyvenantys gali užsisakyti tel. 274-1354; 274-9924 iki lapkričio 6 dienos.

Bazaro rengimo komisija